

PAŃSTWOWA WYŻSZA
SZKOŁA ZAWODOWA
IM. PREZYDENTA
STANISŁAWA WOJCIECHOWSKIEGO
W KALISZU

RAPORT SAMOOCENY

KIERUNEK ZARZĄDZANIE **WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH** **I HUMANISTYCZNYCH**

Kalisz 2019

RAPORT SAMOOCENY¹

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL PRAKTYCZNY)

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

**Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu**

Nazwa ocenianego kierunku studiów:

zarządzanie

1. Poziom/y studiów: studia pierwszego stopnia
2. Forma/y studiów: studia stacjonarne i niestacjonarne
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{2,3}

nauki o zarządzaniu

¹ Wykaz dokumentów, które należy dołączyć do raportu samooceny oraz tych, które należy przygotować do wglądu w czasie wizytacji zawiera Załącznik nr 2.

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych, Dz.U. 2018poz. 1818.

³ W okresie przejściowym do dnia 30 września 2019 uczelnie, które nie dokonały przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych lub artystycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie art.5ust.3 ustawy podają dane dotyczące dotychczasowego przyporządkowania kierunku do obszaru kształcenia oraz wskazania dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Spis treści

<u>Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów</u>	4
<u>Skład zespołu przygotowującego raport samooceny</u>	4
<u>Prezentacja uczelni</u>	4
<u>Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym</u>	6
<u>Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się</u>	6
<u>Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się</u>	8
<u>Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie</u>	10
<u>Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry</u>	13
<u>Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie</u>	16
<u>Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym - załącznik 2.5</u>	16
<u>Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku</u>	20
<u>Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku</u>	21
<u>Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia</u>	23
<u>Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach</u>	26
<u>Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów</u>	27
<u>Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów</u>	32

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Efekty kształcenia na kierunku *zarządzanie* zgodne z KRK zostały przyjęte przez Senat PWSZ w Kaliszu uchwałą nr 364/2011 z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku zarządzanie studia pierwszego stopnia, stacjonarne i niestacjonarne o profilu praktycznym. 20 września 2018 roku Senat uchwałą nr 0012.2015.V.2018 przyjął efekty kształcenia zgodne z PRK. Efekty kształcenia obejmują: 14 efektów w zakresie wiedzy (K_W), 18 efektów w zakresie umiejętności (K_U) oraz 5 efektów w zakresie kompetencji społecznych (K_K). Kluczowe efekty kształcenia są zgodne z koncepcją kształcenia i dyscypliną, do której przyporządkowany jest kierunek kształcenia. Na treść efektów wpływa również poziom studiów i profil praktyczny, co powoduje, że uwzględniają one zarówno podstawy, jak i rozszerzoną wiedzę, umiejętności i stosowne kompetencje społeczne. Osiągnięcie efektów kształcenia przewidzianych dla kierunku prowadzi do uzyskania tytułu zawodowego — licencjat. Studia nie prowadzą do uzyskania kompetencji inżynierskich lub uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela.

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko

Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja
pełniona w uczelni

BEATA WENERSKA

DOKTOR DZIEKAN WNSIH

ANNA LUDWICZAK

DOKTOR PRODZIEKAN WNSIH

PAWEŁ KAMIŃSKI

DOKTOR PRODZIEKAN WNSIH

ANNA MATUSZEWSKA

DOKTOR STARSZY WYKŁADOWCA

KATARZYNA MIKURENDA

DOKTOR STARSZY WYKŁADOWCA

IZABELA RĄCKA

DOKTOR STARSZY WYKŁADOWCA

SYLWIA PIETRZAK

MAGISTER INSTRUKTOR

Prezentacja uczelni

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 8 lipca 1999 roku utworzyła z dniem 15 lipca 1999 roku Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Kaliszu. W 2005 roku Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 28 kwietnia 2005 roku

dokonano zmiany nazwy na Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu (zwana dalej PWSZ).

Obecnie w strukturze Uczelni funkcjonują cztery wydziały: Medyczny, Politechniczny, Nauk Społecznych i Humanistycznych, Rehabilitacji i Sportu oraz Międzywydziałowe Studium Języków Obcych i Międzywydziałowy Zakład Matematyki i Statystyki.

W 2011 roku w wyniku zmian w strukturze organizacyjnej PWSZ w Kaliszu utworzono Wydział Zarządzania. W momencie powstania prowadzone były studia na jednym kierunku, tj. zarządzanie. W konsekwencji zaplanowanego rozwoju powołano drugi kierunek – bezpieczeństwo wewnętrzne. W 2015 roku uruchomiono studia drugiego stopnia na kierunku Zarządzanie i Dowodzenie, a w 2017 roku na kierunku Obronność Państwa.

W 2017 roku podjęto decyzję o przekształceniu Wydziału Zarządzania w Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych (zwany dalej WNSiH) i uruchomieniu kolejnych katedr. Obecnie w strukturze Wydziału funkcjonuje pięć katedr: Zarządzania Biznesem, Zarządzania Bezpieczeństwem Państwa, Zarządzania i Dowodzenia, Obronności Państwa, Zarządzania Publicznego i Prawa.

Wydział realizuje także studia podyplomowe. Obecnie kształcenie odbywa się w obszarach: Kadry oraz BHP, Kadry i płace w prawie i praktyce, Rachunkowość i finanse przedsiębiorstw, Ubezpieczenia społeczne.

20 czerwca 2017 roku Rada WNSiH przyjęła Uchwałą nr 004.54.2017 strategię rozwoju, w której określono misję, wizję, główne oraz szczegółowe cele strategiczne w trzech obszarach: dydaktyki, nauki i badań oraz w zakresie współpracy z jednostkami zewnętrznymi.

W nierozzerwalnym stowarzyszeniu z *Misją Uczelni* - posłannictwo Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu stanowi, że jest to *główny ośrodek nauk o zarządzaniu, bezpieczeństwie i obronności podregionu kaliskiego, kształcący studentów, a także umożliwiający rozwój obecnych i przyszłych kadr zarządzających, jak również osób realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego i obronności, które spełniają wysokie wymagania rynku pracy w długim okresie.*

W strategii zawarta jest wizja, zgodnie z którą: *Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu dąży do prowadzenia pełnych trzystopniowych studiów wyższych z możliwością okresowej aktualizacji i poszerzania wiedzy i umiejętności oraz zaspakajania zapotrzebowania przedsiębiorstw i instytucji na bardzo dobrze przygotowanych do pracy absolwentów.*

Realizując swoją strategię Wydział współpracuje m. in. z władzami państwowymi, samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, uczelniami w kraju i za granicą.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku w PWSZ w Kaliszu kształci się 2974 studentów, w tym 1549 na studiach stacjonarnych oraz 1425 na studiach niestacjonarnych. Aktualnie w Wydziale studiuje 974 osób, z tego 538 na studiach stacjonarnych, 436 osób na studiach niestacjonarnych.

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu praktycznym

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Misją Uczelni jest kształcenie dla potrzeb rozwoju gospodarki i społeczeństwa opartego na wiedzy, kreowanie wiedzy poprzez prowadzenie badań naukowych i rozpowszechnianie ich wyników dla dobra człowieka i społeczeństwa.

Priorytetem jest przekazywanie najnowszej wiedzy w zakresie nauk technicznych, medycznych, ekonomicznych oraz społecznych, w sposób rzetelny i innowacyjny, dbając szczególnie o jakość kształcenia gwarantującą wysoki poziom zawodowy absolwentów.

Strategia Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu na lata 2017 - 2020 zakłada m.in. cel strategiczny dotyczący stworzenia kompleksowej oferty edukacyjnej, zorientowanej na potrzeby społeczeństwa w regionie oraz oferty globalnej. Jest ujęta w pięciu aspektach:

- działalność edukacyjna,
- działalność naukowa i badawczo-rozwojowa,
- rozwój organizacyjny uczelni,
- współdziałanie uczelni z otoczeniem,
- dbałość o studenta w czasie nauki i po jej zakończeniu, w tym o przestrzeganie etyki i zadowolenia z własnych dokonań.

WNSiH właściwy dla kierunku *zarządzanie*, opracował i realizuje na bazie Strategii Uczelni, własną Strategię dalszego rozwoju, uwzględniając specyfikę kształcenia w zawodach opartych na naukach społecznych i humanistycznych. Dlatego też strategia rozwoju WNSiH

dotyczy upowszechniania wiedzy oraz kształcenia studentów m.in. na kierunku *zarządzanie* o profilu praktycznym.

Koncepcja kształcenia na kierunku *zarządzanie* ściśle związana jest z misją Uczelni i jest dostosowana do lokalnych uwarunkowań. Jest ona efektem konsultacji środowiska Uczelni z przedstawicielami gospodarki i administracji publicznej. Pozwala na realizację celów polityki zapewnienia jakości, uwzględnia wzorce oraz doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla przedmiotowego zakresu kształcenia.

Oferta edukacyjna Uczelni dotycząca kształcenia w obszarze zarządzania skierowana jest głównie do absolwentów szkół średnich, posiadających świadectwo dojrzałości uprawniające do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe, a także osób czynnych zawodowo z subregionu kaliskiego. Obszar wpływu PWSZ w Kaliszu, oprócz aglomeracji kalisko-ostrowskiej liczącej około 300 tys. mieszkańców, obejmuje również miasta powiatowe, takie jak: Jarocin, Pleszew, Ostrzeszów, Krotoszyn i Kępno. Tak duży teren administracyjny z istniejącą liczbą szkół wszystkich typów, obrazuje zapotrzebowanie na specjalistów w przedmiotowej dziedzinie.

Kierunek studiów *zarządzanie* należy do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych. Efekty kształcenia odnoszą się do dyscypliny nauki o zarządzaniu zgodnie z Uchwałą Senatu z dnia 20 września 2018 roku.

Przygotowany plan studiów obejmuje okres 6 semestrów zajęć dydaktycznych i przewiduje formę zarówno studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Program obejmuje obecnie (w roku akademickim 2018/2019) 2071 godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych i 1248 godzin zajęć na studiach niestacjonarnych. Tworzą go przedmioty kształcenia ogólnego, przedmioty podstawowe, kierunkowe, inne wymagania oraz przedmioty ograniczonego i swobodnego wyboru. Program kształcenia realizowany jest w formie wykładów, konwersatoriów, ćwiczeń, konsultacji przedmiotowych oraz zajęć terenowych i praktyk specjalistycznych. Obejmuje także seminaria licencjackie i możliwość uczestniczenia w wybranych zajęciach ogólnouczelnianych.

Profil praktyczny studiów oznacza, iż znaczny udział w procesie kształcenia stanowi komponent zajęć o charakterze praktycznym, a jednocześnie specjalistycznym. Składają się na niego zarówno zajęcia realizowane w Uczelni, przede wszystkim realizowane przez kadrę akademicką o doświadczeniu praktycznym, jak i organizację pracy w warunkach bliższych jej rzeczywistemu środowisku (3 miesięczna praktyka zawodowa, ćwiczenia, warsztaty i seminaria z podmiotami gospodarczymi i instytucjami publicznymi). W takim stanie rzeczy

koncepcja kształcenia na kierunku *zarządzanie* realizuje elementy strategii rozwoju PWSZ oraz WNSiH związanych z rozwojem oferty edukacyjnej.

Studiowanie przewidywanych na kierunku *zarządzanie* modułów kształcenia zakłada kreowanie postaw, nabywanie oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia osób uczestniczących w realizacji programu studiów. Absolwent nabywa również kwalifikacje pracy w zespole, niezbędne przygotowanie do podjęcia dalszych studiów oraz dalszego samodzielnego rozwoju umiejętności i kompetencji, zdobywania wiedzy oraz uczenia się w ciągu całego życia.

Pozyskany tytuł zawodowy licencjata pozwala również na kontynuację kształcenia na studiach II stopnia wybranych kierunków i specjalności, podjęcie nauki na studiach podyplomowych czy uczestnictwo w wewnętrznych szkoleniach w ramach wykonywanej pracy.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Program studiów dla kierunku *zarządzanie* oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Stwarza on także możliwość uzyskania kwalifikacji na poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym.

Program studiów poddawany jest co najmniej raz w roku kontroli. Przegląd programu dotyczy jego zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz z zakładanymi efektami kształcenia i kwalifikacjami związanymi z ukończeniem studiów, weryfikację kart przedmiotów, systemu punktów ECTS, ocenę doboru treści kształcenia, metod kształcenia z uwzględnieniem pracy ze studentami, wkładu pracy własnej studenta i sposobu ich weryfikacji, poprawność doboru formy prowadzenia zajęć oraz realizacji efektów kształcenia.

Dużą uwagę przywiązuje się do udziału interesariuszy wewnętrznych w kształtowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, w szczególności ich udział w procesie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia. Odbywa się to poprzez aktywną działalność gremiów działających na rzecz zapewnienia i poprawy jakości kształcenia. Na poziomie Uczelni jest to Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, na poziomie wydziału Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. W pracach zespołów uczestniczą nauczyciele akademicy oraz przedstawiciele studentów delegowani przez

samorząd studencki. Jednym z głównych obszarów działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu jest właśnie analiza, ocena oraz monitorowanie jakości kształcenia poprzez okresowe przeglądy programów kształcenia. Działania w powyższym zakresie regulują zarządzenia Rektora w sprawie funkcjonowania systemu oraz wprowadzenia Systemu Weryfikacji Osiągania Zakładanych Efektów Kształcenia. Zarządzanie Efektami Kształcenia.

W zakresie projektowania, zatwierdzania i doskonalenia programu kształcenia PWSZ w Kaliszu, w tym Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych prowadzi systemową współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a w szczególności z rynkiem pracy. Budowanie więzi i trwałych relacji odbywa się poprzez nieformalne spotkania i badania ankietowe. W 2015 roku w ramach programu „Z profesjonalnymi kompetencjami na rynku pracy” przeprowadzono badanie, które pozwoliło pozyskać informacje od potencjalnych pracodawców. W efekcie tych działań program studiów realizowany na kierunku *zarządzanie* w kolejnych latach ulegał korektom, np. wprowadzono przedmiot Savoir vivre w biznesie i instytucjach publicznych.

Podstawowym źródłem informacji na temat realizacji efektów kształcenia jest kadra realizująca zajęcia na ocenianym kierunku oraz opiekun praktyk. Prowadzący zajęcia mają obowiązek prowadzenia i gromadzenia dokumentacji przedmiotu zawierającej ocenę wraz z ich uzasadnieniem oraz wskazaniem czy i w jakim stopniu został osiągnięty efekt kształcenia przez studenta. Po zakończeniu każdego semestru nauczyciele sporządzają sprawozdania z realizacji efektów kształcenia.

Wydziałowy system zapewnienia jakości kształcenia zawiera także mechanizmy służące podnoszeniu jakości prac dyplomowych. W każdym roku akademickim, po zakończeniu procesu dyplomowania, dziekan i prodziekan dokonują przeglądu losowo wybranych prac dyplomowych. W efekcie działań kontrolnych w roku akademickim 2017/2018 wprowadzono nowy wzór recenzji pracy dyplomowej, który pozwala na większą obiektywność oceny.

Realizację efektów kształcenia gwarantują między innymi zawarte porozumienia pomiędzy Uczelnią a podmiotami gospodarczymi i instytucjami znajdującymi się w otoczeniu. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych właściwych dla kierunku *zarządzanie* oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia gospodarczego i społecznego.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Szczegółowe warunki oraz tryb rekrutacji na I rok studiów w PWSZ w Kaliszu w roku akademickim 2018/2019 są zawarte w Uchwale Senatu nr 0012.65V.2017 z dnia 20 kwietnia 2017 roku oraz w Uchwale Senatu nr 0012.281.IV.2016 dnia 10 marca 2016 roku (załącznik nr 3.1. - dokumenty dodatkowe).

Przyjęcie kandydatów na I rok studiów następuje w drodze postępowania kwalifikacyjnego, które ma charakter konkursowy i uwzględnia oceny na świadectwie dojrzałości i świadectwie ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (średniej). Postępowanie dotyczy także osób posiadających świadectwo dojrzałości uzyskane za granicą, Dyplom Matury Międzynarodowej (*International Baccalaureate*) wydany przez Biuro IB w Genewie oraz Dyplom Matury Europejskiej EB (*European Baccalaureate*).

Ocena skuteczności osiągania zakładanych efektów uczenia się odbywa się na kilku poziomach. Pierwszy etap to poziom przedmiotów. Wykorzystywane są tu liczne metody sprawdzania uzyskiwania efektów uczenia się zawarte w poszczególnych kartach przedmiotów. Drugi etap to poziom dyplomowania. Studenci przygotowują prace licencjackie we wszystkich katedrach, co pozwala im realizować zainteresowania naukowe w wybranych specjalnościach i podejmować tematykę pozwalającą optymalnie przygotować się do przyszłej pracy zawodowej. Egzamin dyplomowy na studiach I stopnia odbywa się według zasad określonych w *Regulaminie Przebiegu Egzaminu Dyplomowego* (Zarządzenie Dziekana WNSiH nr 3/2018 z dnia 4 czerwca 2018 roku w sprawie wymogów formalnych dotyczących prac dyplomowych na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych (załącznik nr 3.2. -dokumenty dodatkowe).

Trzeci etap to praktyki zawodowe – obowiązkowe oraz odbywane w ramach *Programu praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych, PO WER – Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju*.

Organizacja przyjmująca studenta dokonuje na specjalnie w tym celu przygotowanym formularzu oceny efektów uczenia się uzyskanych w toku studenckiej praktyki zawodowej. Opiekunowie praktyk na bieżąco monitorują stan uzyskiwania efektów uczenia się przez studentów i w razie potrzeby podejmują czynności mające na celu poprawę. Czwarty etap obejmuje badanie ankietowe sytuacji zawodowej absolwentów oraz dane pozyskiwane w ZUS. Dużą rolę odgrywają osobiste kontakty absolwentów z Wydziałem i poszczególnymi jego pracownikami.

W Uczelni funkcjonuje opracowany przez Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia *System weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Zarządzanie efektami kształcenia*, który opisuje najbardziej istotne zasady weryfikacji stopnia osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia.

Każdy nauczyciel akademicki podczas pierwszych zajęć informuje studentów o zakładanych efektach kształcenia, kryteriach oceniania, zasadach zaliczenia przedmiotu, metodach realizacji zajęć oraz obowiązującej literaturze. Karty przedmiotów (załącznik nr 3.3) sporządzane są według wzoru przyjętego w Uczelni i zawierają wskazane przez nauczyciela akademickiego metody weryfikacji i walidacji efektów kształcenia z zakresu: wiedzy faktograficznej, wiedzy praktycznej, umiejętności praktycznych, umiejętności kognitywnych oraz kompetencji społecznych i postaw. Ponadto, istnieją zdefiniowane kryteria oceny, uwzględniające dwa rodzaje ocen: formujące i podsumowujące. Oceny formujące służą prowadzącemu zajęcia do zdobywania na bieżąco wiedzy dotyczącej efektywności własnych działań dydaktycznych, a studentowi do otrzymywania bieżącej i ciągłej informacji o stopniu osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Ocena podsumowująca – to ostateczny efekt pracy studenta w ramach godzin kontaktowych z nauczycielem akademickim oraz samodzielnej pracy, wynika ze wskazówek nauczyciela akademickiego, udzielanych na podstawie ocen formujących oraz na podstawie wyniku końcowego sprawdzenia stopnia osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia.

Efekty kształcenia z zakresu wiedzy teoretycznej sprawdzane są za pomocą egzaminów pisemnych lub ustnych. Jako formy egzaminów/zaliczeń pisemnych stosuje się: zestawy pytań, pracę pisemną, raporty, studium przypadku, krótkie strukturyzowane pytania oraz testy wielokrotnego wyboru, wielokrotnej odpowiedzi, wyboru Tak/Nie i dopasowania odpowiedzi. Ponadto, do oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia wykorzystuje się przygotowane przez studenta prezentacje i wystąpienia indywidualne/zespołowe (prezentacje ustne, prezentacje przygotowane w oparciu o materiały wizualne wykorzystujące środki multimedialne, analizę literatury, w tym w języku obcym). W pracy ze studentem nauczyciele akademicy wykorzystują również przygotowane opisy przypadków.

System oceniania studenta w toku realizacji zajęć praktycznych/praktyk zawodowych polega na weryfikacji założonych efektów kształcenia w konkretnym działaniu praktycznym studenta (ocena wstępna, bieżąca, końcowa oraz samoocena). Na ocenę końcową składa się wykorzystanie przez studenta wiedzy i umiejętności oraz weryfikacja w praktycznym działaniu przydatności do zawodu/konkretnej pracy zawodowej poprzez ocenę posiadanych kompetencji społecznych. Szczegółowe kryteria oceny czynności i zadań wykonywanych

przez studenta podczas praktyk zawodowych zawarte są w *Regulaminie Kształcenia Praktycznego* oraz w *Dzienniczku Praktyk*. Podstawą zaliczenia praktyki zawodowej jest w szczególności respektowanie regulaminu praktyk (Załącznik nr 3.4-dokumenty dodatkowe).

Ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia prowadzi się dla wszystkich rodzajów zajęć w ramach poszczególnych przedmiotów, w tym również praktyk. Prowadzenie tej kontroli leży w gestii prowadzących zajęcia.

Zgodnie z opisanymi w Kartach Przedmiotów formami stosuje się sposoby i metody adekwatne do monitorowanego efektu oraz skalę ocen od 2,0 do 5,0. Na podstawie uzyskanych ocen określa się stopień osiągnięcia efektów kształcenia – w trakcie trwania semestru i na jego zakończenie. W procesie dyplomowania stopień osiągnięcia efektów kształcenia o charakterze podsumowującym określa się w oparciu o ocenę pracy dyplomowej i ustny egzamin dyplomowy. Ocena z egzaminu wraz z oceną pracy dyplomowej oraz oceną średnią z toku całych studiów stanowią oceną końcową świadczącą o finalnym stopniu osiągnięcia efektów kształcenia. Prace dyplomowe są weryfikowane w systemie antyplagiatowym. Przekroczenie wskaźników podobieństwa zobowiązuje promotora do podjęcia decyzji o nie dopuszczeniu studenta do egzaminu dyplomowego lub skierowaniu jego sprawy do komisji dyscyplinarnej. Dotychczasowe doświadczenia nie wskazują na poważne uchybienia.

Bezpośrednią weryfikację efektów kształcenia prowadzą nauczyciele akademicy podczas prowadzonych zajęć oraz po ich zakończeniu (zaliczenia i egzaminy w trakcie i po zakończeniu praktyk i staży oraz podczas egzaminu dyplomowego – ostateczna weryfikacja). Ocena stopnia uzyskiwanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dokonywana jest przez nauczycieli akademickich zgodnie z przyjętą w Uczelni formą ich weryfikacji i walidacji w zakresie wiedzy faktograficznej, praktycznej i umiejętności praktycznych, umiejętności kognitywnych oraz kompetencji społecznych i postaw. Służą temu, stosownie dobrane formy: test, projekt, prezentacja, zadanie do wykonania, sprawdzian praktyczny, sprawdzian pisemny z wiedzy teoretycznej, sprawdzian ustny, praca pisemna, zaliczenie, egzamin ustny, pisemny i inne.

Pośrednią weryfikację realizacji efektów kształcenia prowadzi Dziekan Wydziału lub osoby przez niego wyznaczone poprzez hospitacje zajęć prowadzonych przez podległych im pracowników oraz poprzez bezpośrednie rozmowy ze studentami i za pośrednictwem badań ankietowych.

Dziekan Wydziału dokonuje analizy wyników sesji egzaminacyjnych, z punktu widzenia weryfikacji efektów kształcenia, zwracając uwagę w szczególności na przedmioty, gdzie jest nieproporcjonalnie wysoka liczba ocen niedostatecznych w stosunku do innych ocen oraz przedmioty, z których wszyscy studenci otrzymali tylko oceny bardzo dobre. Dziekan i Prodzekani identyfikują przyczyny i podejmują środki zaradcze. Pod koniec każdego roku akademickiego, studenci mają okazję odnieść się do sposobu realizacji programu kształcenia na ocenianym kierunku biorąc udział w anonimowej ocenie procesu dydaktycznego (Załącznik nr 3.5 - dokumenty dodatkowe).

Bezpośredni wpływ na doskonalenie i realizację programu kształcenia mają również wyniki hospitacji zajęć. Szczegóły znajdują się w Uchwale nr 79/IV/2012 Senatu PWSZ w Kaliszu z dnia 8 listopada 2012 r. w sprawie zasad hospitacji zajęć dydaktycznych w PWSZ w Kaliszu (załącznik nr 3.6 dokumenty dodatkowe).

Wpływ na doskonalenie i realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku miał również *Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet IV, Działanie 4.1., Poddziałanie 4.1.1., program Z profesjonalnymi kompetencjami na rynek pracy* (nr POKL.04,01,01-00-058/14; zadanie 2, pozycja 10). Program ten stał się też impulsem do przeprowadzenia badania ankietowego pracodawców Regionu Wielkopolski Południowej dotyczącego potrzeb i oczekiwań w odniesieniu do absolwentów Wydziału, stanowiąc tym samym przykład bezpośredniego wpływu interesariuszy na doskonalenie i realizację programu kształcenia – (Załącznik nr 3.7 - dokumenty dodatkowe).

Wszystkie uwagi i zalecenia będące rezultatem zewnętrznej oceny jakości kształcenia na ocenianym kierunku zostały uwzględnione w doskonaleniu programu kształcenia

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kadrę naukowo-dydaktyczną Wydziału stanowi 61 etatowych pracowników, w tym 18 samodzielnych pracowników nauki. Struktura kwalifikacyjna nauczycieli akademickich, co pokazano w tabeli znajdującej się niżej wydaje się być korzystna: 7 osób posiada tytuł profesora, 11 osób stopień doktora habilitowanego, 26 osób legitymuje się stopniem doktora, a 16 tytułem magistra.

**Stan zatrudnienia nauczycieli akademickich na podstawie umowy o pracę
na dzień 31.03.2019 r.**

STANOWISKO	OSOBY	ETATY PRZELICZENIOWE
PROFESOR ZWYCZAJNY	7	6,20
PROFESOR NADZWYCZAJNY	11	10,5
PROFESOR WIZYTUJACY	0	0,00
DOCENT	1	1,00
STARSZY WYKŁADOWCA	24	22,75
WYKŁADOWCA	7	6,00
ASYSTENT	8	7,00
LEKTOR	0	0,00
INSTRUKTOR	3	2,50
RAZEM	61	55,95

Nauczyciele akademicy oraz pozostałe osoby zaangażowane w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku (w tym pracujące na umowę zlecenie) są związane z PWSZ w Kaliszu od wielu lat. Osoby prowadzące zajęcia posiadają dorobek dydaktyczny i naukowy w obszarze i dyscyplinach odnoszących się do zakładanych efektów kształcenia oraz doświadczenie zawodowe. Wyniki swoich badań prezentują na konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych, także tych organizowanych przez PWSZ w Kaliszu. Doświadczenie dydaktyczne większości kadry wynika nie tylko z długoletniej pracy w szkolnictwie wyższym, ale także z doświadczenia praktycznego zdobytego poza Uczelnią. Sprzyja to osiągnięciu przez studentów efektów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym. Zajęcia są przydzielane nauczycielom akademickim nie tylko ze szczególnym uwzględnieniem stopnia lub tytułu naukowego, dziedziny i dyscypliny, w której nauczyciel posiada dorobek naukowy, ale także w zgodzie z doświadczeniem zdobytym poza uczelnią. Szczegółowe kwalifikacje oraz dorobek naukowy i dydaktyczny nauczycieli akademickich zawiera załącznik – załącznik 2.4, a obsadę zajęć dydaktycznych - załącznik 2.2

Polityka kadrowa realizowana w PWSZ w Kaliszu nastawiona jest na optymalizację poziomu i struktury zatrudnienia z punktu widzenia efektywności działalności naukowo-dydaktycznej, rozwoju naukowego kadry, jakości kształcenia - poprzez system kontroli, ocen i motywacji. Bazuje na zasadzie długoletniego zatrudniania nauczycieli akademickich oraz

wykorzystywania osób, które równoległe z pracą w Uczelni, względnie pracując na umowy zlecenia, dysponują bogatym doświadczeniem praktycznym lub osób które równoległe są zatrudnione. Nauczyciele etatowi prowadzący zajęcia na kierunku *zarządzanie* zatrudniani są w drodze konkursu stosownie do wymogów regulaminu. Konkurs ogłaszany jest na szczeblu Wydziału. Polityka zatrudnienia opiera się na zasadzie zapewnienia ciągłości procesu dydaktycznego, naukowego i organizacyjnego.

Instrumentami prowadzenia polityki kadrowej są oceny okresowe pracowników, kierowanie na kursy dokształcające oraz awansowanie obecnych i zatrudnianie nowych pracowników, urlopy naukowe, stypendia naukowe oraz nagrody dla najbardziej aktywnych naukowo i zaangażowanych organizacyjnie pracowników. Przykładem mogą być: stypendia doktoranckie z własnego funduszu stypendialnego (3 osoby), częściowe zwolnienie z opłat za studia podyplomowe realizowane w PWSZ w Kaliszu w zakresie audytu i kontroli wewnętrznej (2 osoby), objęcie kadry wydziałowej wsparciem w ramach Projektu „Nabycie innowacyjnych kompetencji dydaktycznych przez kadrę naukowo-dydaktyczną w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu”, awanse zawodowe nauczycieli akademickich (awanse ze stanowiska profesora nadzwyczajnego na stanowisko profesora zwyczajnego, ze stanowiska starszego wykładowcy na stanowisko profesora nadzwyczajnego, ze stanowiska asystenta na stanowisko starszego wykładowcy, ze stanowiska instruktora na stanowisko asystenta, czy ze stanowiska wykładowcy na stanowisko starszego wykładowcy). Rozwój kadry jest wspierany ponadto poprzez przyznawanie środków finansowych na prowadzenie badań własnych i udział w konferencjach naukowych.

Ocena pracowników odbywa się z częstotliwością i w formach przewidzianych przez ustawodawcę. Po pierwsze, jest to ocena pracownika na podstawie szczegółowego kwestionariusza ankiety, dokonywana przez Wydziałową, a następnie Uczelnianą Komisję Oceniającą. Ostatniej oceny kadry nauczycielskiej dokonano w 2016 roku za okres od 1 października 2013 roku do 30 września 2015 roku. Jedna ocena była negatywna, jedna warunkowa, a wszystkie pozostałe pozytywne. Po drugie, oceny pracowników dokonuje się także poprzez hospitacje zajęć. Przeprowadzane są one przez dziekana lub osoby przez niego upoważnione: kierowników katedr lub prodziekanów. Po trzecie, jest to coroczna ocena zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów, na podstawie elektronicznego formularza z wykorzystaniem systemu USOS. Wyniki ocen są uwzględniane przy obsadzie zajęć oraz doskonaleniu i premiowaniu kadry naukowo - dydaktycznej.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Infrastruktura dydaktyczna oraz wykorzystywana w praktycznym przygotowaniu zawodowym - załącznik 2.7.

Działalność Uczelni prowadzona jest we własnych obiektach o łącznej powierzchni 116.693 m². WNSiH realizuje zajęcia w trzech obiektach:

- Gmach Główny, Kalisz, ul. Nowy Świat 4 – siedziba władz Uczelni i **pomieszczenia dydaktyczne kierunku zarządzanie i zarządzanie i dowodzenie;**
- Collegium Novum, ul. Nowy Świat 4a, **główny obiekt Wydziału i pomieszczenia dydaktyczne kierunku zarządzanie i zarządzanie i dowodzenie;**
- Budynek, ul. Łódzka 149 – 153 pomieszczenia dydaktyczne kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne, obronność państwa, **laboratoria służące także studentom kierunku zarządzanie;**
- Collegium Oecologicum, ul. Poznańska 201 – 205 pomieszczenia dydaktyczne kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne i obronność państwa.

W obiektach tych znajdują się sale wykładowe, pracownie wyposażone w niezbędny sprzęt multimedialny oraz laboratoria, pracownia specjalistyczna i sale komputerowe. Zajęcia wychowania fizycznego odbywają się na pełnowymiarowej sali sportowej z zapleczem szatniowym o pow. 650 m² w budynku Collegium Novum PWSZ przy ul. Nowy Świat 4a oraz w sali sportowej i siłowni o pow. 1153,58 m² wraz z zapleczem łazienkowo-szatniowym w Centrum Dydaktyczno-Sportowym PWSZ przy ul. Poznańskiej 201 – 205 oraz Sali na ul. Łódzkiej 149-153.

W ramach procesu dydaktycznego na kierunku *zarządzanie* realizowane są również zajęcia terenowe. Zajęcia te prowadzone są w trakcie realizacji godzin ćwiczeniowych i odbywają się np. w: Urzędzie Miejskim w Kaliszu, Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego, w I i II Urzędzie Skarbowym, Zakładzie Utylizacji Odpadów Stałych. Celem wizyt jest zapoznanie się z funkcjonowaniem wytypowanych do wizyt studyjnych podmiotów oraz uzyskanie kompetencji zawodowej możliwej do wykorzystania w przyszłej pracy, a odnoszącej się do umiejętności komunikowania i pogłębiania wiedzy i własnych doświadczeń oraz kompetencji. Specjalistyczne laboratoria oraz wizyty studyjne zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, w tym w szczególności efektów w zakresie umiejętności związanych z praktycznym

przygotowaniem zawodowym umożliwiającym bezpośrednio wykonywanie czynności praktycznych właściwych dla działalności zawodowej. Studenci mają możliwość osiągnięcia kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

Podstawowe oprogramowanie stosowane w procesie dydaktycznym w ramach kierunku studiów *zarządzanie* zawiera system Statistica, Płatnik i e-Pit oraz system *Jaśmin* (w *Laboratorium zautomatyzowanych systemów dowodzenia*). W 2019 planowany jest zakup (dokumentacja przetargowa w przygotowaniu) programu „Y-SIM 4.0” do prowadzenia symulacji ruchu i zderzeń pojazdów w niejednorodnym środowisku z uwzględnieniem zasad dynamiki oraz symulacji na drodze kinematycznej ruchu pieszych, rowerzystów i motocyklistów oraz pakietu programów logistycznych „Transport i przewozy osobowe”, specjalistyczne oprogramowanie logistyczne standardu WMA.

Baza dydaktyczna i naukowa jest (pod względem przepisów BHP) bezpieczna, a jej rozmiar dostosowany do liczby studentów. Instytucje zewnętrzne, w których przeprowadza się praktyki zawodowe są odpowiednio wyposażone, aby realizować kształcenie dla uzyskania efektów przewidzianych w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów. Łączna powierzchnia obiektów, w których realizowany jest proces dydaktyczny jest wystarczająca dla zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. Nie mniej jednak od wielu lat sukcesywnie prowadzone są działania mające na celu dostosowanie istniejącej infrastruktury do zmieniających się wymagań ustawowych i programowych. W miarę możliwości finansowych przeprowadzane są bieżące naprawy, modernizacje, prace malarskie, dekarские. Następuje także systematyczna wymiana i modernizacja wyposażenia sal dydaktycznych: komputery, sprzęt audiowizualny itp. w ramach zatwierdzonego przez NCBiR kolejnego projektu (czas trwania od 01. 09. 2018 do 31. 12. 2020) „Kompleksowy program rozwoju PWSZ w Kaliszu”, którego celem jest, obok podniesienia kompetencji kadr w systemie szkolnictwa wyższego, m.in. wsparcie zmian organizacyjnych poprzez opracowanie i wdrożenie „Kompleksowego Planu Rozwoju (KPR) PWSZ w Kaliszu”. Z tego 309 114,00 zł przeznaczonych jest na wsparcie rozwoju informatycznych narzędzi zarządzania Uczelnią. W tym kontekście KPR PWSZ w Kaliszu przewiduje unowocześnienie infrastruktury informatycznej Uczelni, tak by jej funkcjonalność była dostosowana do efektywnego zarządzania nowoczesną uczelnią pozyskującą z roku na rok coraz liczniejsze grono słuchaczy, posiadającą oddział zamiejscowy we Wrześni oraz flotę samochodową wykorzystywaną na potrzeby sprawnej organizacji zajęć dydaktycznych, które odbywają się w różnych lokalizacjach. Wsparcie rozwoju informatycznych narzędzi zarządzania ma objąć: zakup licencji na niezbędne oprogramowanie, dostosowanie infrastruktury informatycznej,

przygotowanie aplikacji usprawniających pracę Uczelni. Planowane w ramach ww. projektu zakupy dotyczą: licencji "TeamViewer Premium" - licencja roczna; licencji "Site Audit" - licencja roczna; oprogramowania "Estron GlobalViewer enterprise"; licencji Aruba "ClearPass" - licencja roczna; oprogramowania - moduł inwentaryzacyjny środków trwałych. Przykładowo, w celu realizacji zadania (w zakresie otwarcia wspomnianej nowej specjalności na ocenianym kierunku studiów) będzie dokonany zakup środków trwałych tj. ekran elektryczny 1 szt. - wielkości 224x183, o przekątnej obrazu 120 oraz formacie obrazu 4:3 za kwotę ok. 600,00 zł projektor multimedialny 1 szt. - z matrycą 3LCD i jasnością 2200 ANSI lumen, obrazem Full HD oraz kontrastem 35000:1 za kwotę ok. 2600,00 zł, laptopy z ekranem 15,6, pamięcią RAM 4 GB, dyskiem 500GB oraz systemem Windows 10 za kwotę 20 900,00 zł 11 szt. - cena jednostkowa 1900,00 zł, symulator do prowadzenia szkoleń z obsługi wszystkich rzeczywistych zdarzeń rejestrowanych przez tachograf 1 szt. cena 17 000 zł. Ponadto w ramach wsparcia procesu dydaktycznego będą m.in. nabyte następujące środki trwałe, które są niezbędne do osiągnięcia zaplanowanych efektów dydaktycznych: m.in. wspomniane oprogramowanie V-SIM 4.0 wraz z licencją edukacyjną na 11 stanowisk (licencja taka upoważnia do wykorzystywania oprogramowania jedynie w celach dydaktycznych). Oprogramowanie zostanie zainstalowane na 11-tu komputerach w laboratorium z przeznaczeniem do realizacji zajęć dydaktycznych związanych z rekonstrukcją wypadków drogowych oraz modelowaniem i symulacją ruchu pojazdów. Koszt całości to ok. 25 tys. złotych. Kwota ta obejmuje cenę oprogramowania wraz z podstawowym szkoleniem użytkownika oraz opieką serwisową.

Wszystkie obiekty, w których odbywają się zajęcia na kierunku *zarządzanie* wyposażone są w dźwigi wewnętrzne, co niewątpliwie znacznie ułatwia przemieszczanie się głównie osobom niepełnosprawnym. Pracownicy w trakcie przerw między zajęciami oraz podczas dyżurów korzystają ze specjalnie przygotowanych dla ich potrzeb pomieszczeń. W roku akademickim 2018/2019 planowany jest zakup pełnego wyposażenia do Laboratorium zarządzania logistyką, doposażenie Laboratorium organizacji i nadzoru nad transportem i spedycją, pomieszczeń dydaktyków w sprzęt komputerowy, drukarki i kserokopiarki.

Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne załącznik 2.8

Funkcje naukowe, dydaktyczne i usługowe pełni w uczelni Biblioteka. Biblioteka Główna o powierzchni 443,5 m², będąca jednocześnie biblioteką Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych znajduje się w budynku Collegium Novum przy ul. Nowy

Świat 4. Znajduje się tutaj także Czytelnia z 60 miejscami dla czytelników i 15 stanowiskami komputerowymi. Biblioteka wykorzystuje program biblioteczny SOWA 2/MARC 21 i oferuje dostęp do katalogu on-line oraz pakietu usług ułatwiających komunikację oraz sprawne korzystanie z biblioteki. Posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych takie jak: ergonomiczne stoliki, z możliwością korzystania przez osoby na wózkach inwalidzkich oraz krzesła z regulacją wysokości siedziska, regulacja wielkości czcionki poprzez ustawienia systemowe i zainstalowane skrypty (na stanowiskach komputerowych, dla potrzeb osób niedowidzących), samoobsługową wrzutnię książek oraz kioski internetowe dostosowane dla osób na wózkach inwalidzkich.

Do dyspozycji wszystkich studentów jest również nowoczesna samoobsługowa kserokopiarka oraz stanowisko komputerowe ze skanerem. Biblioteka Główna otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach: 8.00-16.00 (poniedziałek), 8.00-18.00 (wtorek - piątek). Ponadto ze względu na prowadzenie studiów niestacjonarnych biblioteka otwarta jest również w sobotę od godziny 10.00 do 14.00.

Opis zasobów bibliotecznych obejmujących literaturę zalecaną na kierunku studiów *zarządzanie*, do których uczelnia zapewnia dostęp zawiera załącznik nr 2.8. Zbiory biblioteki to około 140 tys. wol. książek drukowanych, ponad 50 tys. książek w wersji elektronicznej, 983 jednostek zbiorów specjalnych (płyty CD i DVD, dokumenty kartograficzne, ikonografia, normy) oraz bogaty zbiór czasopism w formie drukowanej i elektronicznej - 415 tytułów czasopism w prenumeracie bieżącej. W bibliotece uczelnianej dostępnych jest ogółem 300 tys. dokumentów elektronicznych, zawartych w ok. 100 bazach danych dostępnych on-line w sieci bibliotecznej oraz na platformie edukacyjnej e-Akademia. W ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego Uczelnia posiada dostęp do baz danych zgromadzonych w Wirtualnej Bibliotece Nauki. Biblioteka posiada bazę patentową. Współpracuje z 40 bibliotekami o profilu ogólnym i specjalnym, ze strony internetowej zapewnia dostęp do zasobów 110 bibliotek cyfrowych zrzeszonych w Federacji Bibliotek Cyfrowych oraz do informacji o zbiorach innych bibliotek, za pośrednictwem Katalogu Rozproszonego Bibliotek Polskich - KARO i Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego- NUKAT. Biblioteka oferuje również dostęp do specjalistycznych źródeł elektronicznych - na płytach CD i on-line. Biblioteka zapewnia dostęp do bazy bibliograficznej artykułów z czasopism, która jest opracowywana na podstawie czasopism znajdujących się w czytelni głównej. Rejestruje m.in. artykuły z zakresu: zarządzania, finansów, administracji publicznej, logistyki, transportu, socjologii, samorządu terytorialnego, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zarządzania bezpieczeństwem.

Księgozbiór jest sukcesywnie uzupełniany o nowości wydawnicze. Z wypożyczalni i czytelnicy mogą korzystać nie tylko studenci i pracownicy PWSZ. Biblioteka ma charakter otwarty i udostępnia zbiory wszystkim zainteresowanym.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Dynamicznie zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i ekonomiczne w regionie wymuszają potrzebę konkretnych działań w zakresie modyfikowania kierunków kształcenia. Podstawowym celem takich działań jest przede wszystkim dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku. WNSiH na bieżąco monitoruje sytuację na rynku pracy, prowadzi konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi i dostosowuje ofertę edukacyjną do potrzeb pracodawców w regionie. Informacje dotyczące zapotrzebowania rynku pracy oraz oczekiwań środowiska zewnętrznego wydziału pozyskiwane są poprzez:

- formalne i nieformalne kontakty pracowników Wydziału z przedstawicielami pracodawców;
- pozyskiwanie opinii pracodawców zatrudniających studentów i absolwentów;
- badania kierunków rozwoju rynku pracy oraz uczestnictwa przedstawicieli wydziału w spotkaniach i konferencjach z udziałem interesariuszy zewnętrznych;
- konsultacji z reprezentantami społeczności studenckiej, zwłaszcza bezpośrednio po odbyciu przez nich studenckich praktyk zawodowych.

Wnioski płynące z analiz zapotrzebowania rynku pracy znajdują odzwierciedlenie w formie wprowadzanych modyfikacji planów studiów, aktualizacji programu przedmiotów oraz selekcji nauczycieli akademickich do prowadzenia poszczególnych zajęć.

Przykładami współpracy pomiędzy Wydziałem a podmiotami edukacyjnymi, społecznymi i gospodarczymi są:

- *Drzwi otwarte* organizowane w Wydziale wspólnie z podmiotami gospodarczymi np. TELDAT SA, ART.-POL Zielona Góra, LUBAWA S.A. Ostrów Wielkopolski;
- podjęcie współpracy z WKU Kalisz w celu realizacji projektu *Edukacja wojskowa studentów w ramach Legii Akademickiej*, skierowana do wszystkich studentów WNSiH;
- uruchomienie ze znaczącym wsparciem firmy TELDAT SA specjalistycznego laboratorium zarządzania kryzysowego;

- realizacja programu *Klasa akademicka* w kaliskich szkołach ponadgimnazjalnych (Program zajęć dydaktycznych realizowany od października 2017 roku do chwili obecnej przygotowany przez Wydział dotyczy zagadnień z obszaru prowadzenia działalności w konkurencyjnej gospodarce wolnorynkowej i zarządzania ruchem drogowym);
- prowadzenie tematycznych wykładów w szkołach, z którymi Wydział lub Uczelnia mają podpisane porozumienia;
- udział przedstawicieli podmiotów gospodarczych w konferencjach i seminariach organizowanych przez koła naukowe;
- wizyty studentów w przedsiębiorstwach oraz udział studentów w sesjach rady Miasta Kalisza i posiedzeniach komisji Rady Miejskiej;
- nawiązanie porozumień z pracodawcami realizującymi program praktyk zawodowych, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków europejskiego Funduszu Społecznego, z którego skorzystało do tej pory 106 studentów z kierunku *zarządzanie*.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Umiędzynarodowienie jest wpisane w *Strategię Rozwoju Uczelni na lata 2017 - 2020*. Rola umiędzynarodowienia stanowi ważny aspekt w rozwoju działań podejmowanych przez władze PWSZ. WNSiH jest jedynym na Uczelni, który oferuje studia licencjackie *Zarządzanie Biznesem Międzynarodowym/International Business Administration* prowadzone w całości w języku angielskim, kończące się uzyskaniem podwójnego dyplomu. Studia te prowadzone są wspólnie z uczelnią partnerską Polytechnic Institute of Braganca (IPB) w Portugalii na podstawie podpisanego *Porozumienia o prowadzeniu studiów i wydawaniu podwójnych dyplomów*, podpisanego w dniu 25 czerwca 2015 roku w Kaliszu.

Podpisana umowa zakłada, że studenci kaliskiej PWSZ drugi rok studiów odbywają w uczelni partnerskiej w IPB, a studenci z uczelni portugalskiej realizują w PWSZ trzeci - ostatni rok studiów, kończący się egzaminem. Studia o tym charakterze obejmują realizację efektów kształcenia na dwóch uczelniach wyższych równolegle. Otworzyły one studentom PWSZ w Kaliszu przede wszystkim możliwość uzyskania podwójnego dyplomu studiów licencjackich – zarówno dyplomu uczelni macierzystej, jak i równorzędnego dyplomu

portugalskiej uczelni partnerskiej. Są to studia licencjackie o profilu praktycznym. Przedmiotowy kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru kształcenia odpowiadającego naukom o zarządzaniu.

Od roku 2004 PWSZ im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu podpisała 63 umowy z uczelniami zagranicznymi w ramach programu Erasmus+. Uczelnia stale rozszerza swoją działalność naukową, dydaktyczną oraz w zakresie realizacji mobilności, podejmując współpracę z uniwersytetami spoza Europy. W zakresie wymiany studentów (wyjazdy na studia/praktyki), pracowników naukowo-dydaktycznych oraz kadry administracyjnej WNSiH współpracuje z 37 uczelniami zagranicznymi (załącznik nr 3.8 dokumenty dodatkowe).

Studenci Wydziału mogą realizować część studiów oraz praktyk za granicą w ramach programu Erasmus+. Studenci mogą realizować praktyki zagraniczne w dowolnie wybranej instytucji zagranicznej (w krajach Unii Europejskiej). Zadania realizowane podczas praktyk muszą być związane z kierunkiem studiów. Oferty praktyk rozpowszechniane są za pośrednictwem strony internetowej uczelni.

Dodatkowo studenci otrzymujący na Uczelni stypendium socjalne mogą otrzymać na wyjazdy zagraniczne wsparcie finansowe z Programu PO WER. Uczelnia posiada bogatą ofertę kierunków wyjazdów w ramach w/w programu. Studenci mogą wyjechać do wybranych uczelni partnerskich na łączny pakiet mobilności - 12 miesięcy na studiach pierwszego i drugiego stopnia. W wyborze odpowiednich przedmiotów pomaga studentom Wydziałowy Koordynator Programu Erasmus+, który doradza również, który semestr wyjazdowy jest dla nich korzystniejszy z uwagi na mniejsze różnice programowe, jakie student musi zrealizować po powrocie z uczelni partnerskiej.

Pracownicy i studenci Uczelni, w tym także WNSiH mają szerokie możliwości rozwoju i doksztalcania w ramach programu Erasmus+. Dla pracowników są to głównie wyjazdy zagraniczne w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych do uczelni partnerskich oraz wyjazdy w celach szkoleniowych (załącznik nr 3.8 dokumenty dodatkowe).

Mobilność studentów możliwa jest między innymi dzięki odpowiedniemu kształceniu w zakresie języków obcych. Wstępne wymagania dla studentów rozpoczynających naukę na kierunku zarządzanie, to wiedza i umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie B1 wg ESOKJ. Student kontynuuje naukę języka obcego po szkole średniej. Główne cele przedmiotu to:

- wykształcenie kompetencji komunikacyjnej w zakresie języka ogólnego i specjalistycznego związanego z kierunkiem studiów w formie czterech sprawności

językowych: mówienia, czytania, pisania i słuchania na poziomie B2 wg ESOKJ,

- przyswojenie słownictwa ogólnego i specjalistycznego oraz niezbędnych struktur gramatycznych,
- rozwijanie motywacji do samodzielnej pracy nad doskonaleniem znajomości języka,
- rozwijanie umiejętności w zakresie pracy grupowej,
- rozwijanie umiejętności komunikacji multimedialnej.

Formami weryfikacji efektów kształcenia są sprawdziany z wiedzy teoretycznej w formie ustnej lub pisemnej, prezentacje, konwersatoria i dyskusje, praca w grupach. Ocena formująca efektów kształcenia dotyczy krótkich wypowiedzi ustnych, prezentacji oraz krótkich prac pisemnych. Ocena podsumowująca to końcowy egzamin pisemny.

Ważnym elementem w zakresie umiędzynarodowienia procesu kształcenia są także obowiązkowe wykłady realizowane w języku obcym: angielskim i niemieckim, znajdujące się w programie studiów wszystkich specjalności.

Studenci, którzy są zainteresowani wyjazdami zagranicznymi w ramach programu ERASMUS + mają możliwość uczestnictwa w dodatkowych zajęciach z języka angielskiego w wymiarze 30 godzin w semestrze, prowadzonych przez *native speaker`a*.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia rozpoczyna się od pierwszego dnia ich kontaktu z Uczelnią i przybiera rozmaite formy. Każdego roku Dziekan Wydziału wyznacza osoby pełniące funkcje opiekunów grup dla studentów rozpoczynających studia w Uczelni. Funkcja opiekuna kontynuowana jest do momentu zakończenia cyklu kształcenia. Zadaniem opiekunów jest przede wszystkim utrzymywanie stałej więzi ze studentami, interweniowanie w sytuacjach konfliktowych, zgłaszanie uwag i problemów dziekanowi i prodziekanom, przekazywanie studentom informacji związanych z tokiem studiów, pomocy materialnej, odbywanie spotkań ze studentami na pierwszym roku przynajmniej raz w semestrze, na pozostałych semestrach w zależności od potrzeb, pomoc w organizacji uroczystości absolutoryjnej.

Studenci mogą ubiegać się o przyznanie pomocy materialnej zgodnie z *Regulaminem Pomocy Materialnej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu*,

wprowadzonym Zarządzeniem Rektora PWSZ w porozumieniu z Samorządem Studenckim (załącznik nr 3.9). Najlepsi studenci mogą otrzymać: nagrodę, stypendium Rektora, stypendium Rektora za osiągnięcia sportowe, stypendium ministra za osiągnięcia w nauce. Przy przyznawaniu stypendiów brane są pod uwagę średnia ocen oraz osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne.

W Uczelni istnieje możliwość ubiegania się o studia prowadzone według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia, który jest przeznaczony dla osób szczególnie uzdolnionych oraz o Indywidualną Organizację Studiów, w sytuacjach szczególnych dla studenta. Procedura ubiegania się o indywidualizację toku kształcenia opisana jest w Regulaminie studiów.

Rolę motywacyjną i wspierającą proces kształcenia odgrywa także możliwość udziału studentów w pracach badawczych i konferencjach oraz publikacja artykułów. Studenci mają możliwość działania w kołach naukowych, a mianowicie *Terminal*, *Komandos*, *Konto*, *Sondaż*, *Młodzi przedsiębiorcy*, *Zarządzanie Zasobami Ludzkimi*, *Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego*, *Bezpieczeństwo i Obronność* oraz *Grupa Badawcza Nowy Świat*. Działalność kół naukowych jest widoczna w Uczelni i Wydziale. Ich opiekunowie i członkowie organizują studenckie konferencje naukowe, seminaria, innego typu spotkania z przedstawicielami otoczenia (załącznik nr 2.10 dokumenty dodatkowe).

W uczelni funkcjonuje Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, który zajmuje się wsparciem studentów w zakresie wchodzenia na rynek pracy. W ramach swojej działalności prowadzi on między innymi szkolenia z zakresu umiejętności miękkich, wykłady z pracodawcami.

W uczelni funkcjonuje samorząd studencki, który angażuje się także w życie Wydziału przez aktywny udział w gremiach wprowadzających i monitorujących zmiany w programach kształcenia. Ważna i dostrzegalna jest rola studentów w opiniowaniu regulaminów, programów studiów przede wszystkim poprzez uczestnictwo studentów w Senacie i Radzie Wydziału.

W ramach wsparcia w procesie dydaktycznym nauczyciele akademicy prowadzą konsultacje dla studentów oraz przygotowują dodatkowe materiały i wprowadzają metody bieżącej oceny stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia podczas pracy na zajęciach. Nauczyciele akademicy są dostępni podczas konsultacji oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. Terminy konsultacji znajdują się w systemie USOS.

PWSZ w Kaliszu dysponuje własnym Domem Studenta *Bulionik* przy ul. Łódzkiej 149-153, ze 186 miejscami noclegowymi w pokojach 1-3 osobowych. Głównymi kryteriami

kwalfikacji są: odległość siedziby uczelni od miejsca zamieszkania oraz sytuacja materialna studenta.

W Uczelni funkcjonuje instytucja Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, który odpowiada za opiekę i wsparcie studentów z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Elementem wsparcia procesu kształcenia jest również system oceny osiągnięć studentów, który jest zorientowany na proces uczenia się. System kształcenia wymusza sprawne posługiwanie się wcześniej zdobytymi umiejętnościami i wiedzą, co jest solidnym czynnikiem motywującym. Punkty ECTS przypisane do poszczególnych przedmiotów oraz zasady organizacji studiów określone w Regulaminie studiów tworzą odpowiednie warunki instytucjonalne dla mobilności studentów, co umożliwia przeprowadzanie wymian studenckich, mimo niesprzyjającej sytuacji międzynarodowej.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Uczelnia zapewnia stały dostęp do aktualnych informacji wszystkim grupom interesariuszy, a w szczególności kandydatom na studia, studentom i pracownikom Uczelni. Podstawowym źródłem informacji jest strona internetowa Uczelni, w tym podstrona Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych, oraz system USOSweb, jako wirtualny dziekanat. Ponadto dostęp do informacji zapewniany jest studentom poprzez bezpośredni kontakt z władzami wydziału oraz z pracownikami administracji w formie tradycyjnej obsługi dziekanatu. Strona internetowa Uczelni podlega regularnej aktualizacji i zawiera najważniejsze informacje w zakresie dydaktyki i działalności naukowej. Publikowana jest na niej ogólna charakterystyka każdego z prowadzonych kierunków studiów, plany zajęć, informacje o terminach egzaminów, konsultacjach, zmianach w organizacji zajęć, prowadzonych badaniach naukowych, organizowanych konferencjach naukowych, wydawanym czasopiśmie „Studia kaliskie”, a także informacje o bieżących wydarzeniach związanych z Wydziałem i Uczelnią. Za pośrednictwem strony Uczelni wszyscy zainteresowani, w tym studenci mają możliwość śledzenia informacji dotyczących: struktury Uczelni, oferty kształcenia, procesu rekrutacji, odpłatności za studia, bazy dydaktycznej, pomocy materialnej, w tym wsparcia oferowanego dla osób niepełnosprawnych, programów mobilnościowych (Erasmus+), zasobów bibliotecznych, wewnętrznych aktów prawnych. Wsparciem informacyjnym jest także wirtualny dziekanat funkcjonujący w systemie USOSweb, który stanowi cenne źródło informacji, ponadto umożliwia studentom dostęp do swoich danych dotyczących studiów, a w szczególności uzyskiwanych wyników. Poza informacjami w formie elektronicznej wszelkie informacje na temat programu kształcenia i planu studiów są dostępne dla studentów w Dziekanacie oraz na tablicach ogłoszeń zamieszczonych w budynkach Uczelni.

Sprawdzoną płaszczyzną do wymiany informacji ze studentami są cykliczne spotkania z opiekunami i władzami dziekańskimi. Dalszy przegląd zasobów informacyjnych zamieszczonych na stronie internetowej Uczelni wykazał, iż zawiera ona informacje o kadrze dydaktycznej, w tym o nauczycielach akademickich realizujących zajęcia na ocenianym kierunku. Ponadto w zakładce „nauka i badania” widnieją dane dotyczące projektów badawczych i konferencji. Informacje o prowadzonej współpracy z otoczeniem zewnętrznym udostępniane są odpowiednio do potrzeb i nie są zamieszczane na stronie internetowej Uczelni. Strona internetowa Uczelni zawiera tematykę związaną z umiędzynarodowieniem

procesu kształcenia, gdyż zakładka „Uczelnia” zawiera wykaz uczelni partnerskich w kraju i zagranicą, z kolei zakładka „Erasmus+” została poświęcona wyjazdom zagranicznym studentów. Ponadto widnieją na niej informacje o programie, praktykach i stażach, krajach partnerskich, aktualności, dokumenty do pobrania oraz opis wrażeń studentów, które skorzystały z wyjazdu. Na stronie internetowej Uczelni opisu bazy dydaktycznej posiadanej przez Uczelnię, a także informacji na temat biblioteki oraz udostępnianych zasobach bibliotecznych i informacyjnych, w tym katalogi, e-Zasoby oraz bibliografia pracowników. Za pomocą strony internetowej Uczelni, w szczególności zakładki „student” udostępniane są studentom informacje, dotyczące: harmonogramów zajęć, Wirtualnego Dziekanatu (USOSweb), e-Akademii, punktów ECTS, wsparcia studentów w procesie kształcenia. Opis i zakres udzielanej pomocy zamieszczono także w zakładce „kandydat”, na której widnieją akty prawne oraz informacje o stypendiach, w tym także dotyczące pomocy dla osób niepełnosprawnych. Przebudowana w roku akademickim 2018/2019 strona główna Uczelni (<http://www.pwsz.kalisz.pl>) jest w chwili obecnej czytelna i pozwala na swobodny dostęp do informacji ważnych dla jej czytelnika.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Program studiów poddawany jest co najmniej raz w roku kontroli. Przegląd programu dotyczy jego zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz z zakładanymi efektami kształcenia i kwalifikacjami związanymi z ukończeniem studiów, weryfikację kart przedmiotów, systemu punktów ECTS, ocenę doboru treści kształcenia, metod kształcenia z uwzględnieniem pracy ze studentami, wkładu pracy własnej studenta i sposobu ich weryfikacji, poprawność doboru formy prowadzenia zajęć oraz realizacji efektów kształcenia.

Dużą uwagę przywiązuje się do udziału interesariuszy wewnętrznych w kształtowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, w szczególności ich udział w procesie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia. Odbywa się poprzez aktywną działalność gremiów działających na rzecz zapewnienia i poprawy jakości kształcenia. Na poziomie Uczelni jest to Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, na poziomie wydziału Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. W pracach zespołów uczestniczą nauczyciele akademicy oraz przedstawiciele studentów delegowani przez samorząd studencki. Jednym z głównych obszarów działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Prezydenta

Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu jest właśnie analiza, ocena oraz monitorowanie jakości kształcenia poprzez okresowe przeglądy programów kształcenia. Działania w powyższym zakresie regulują zarządzenia Rektora w sprawie funkcjonowania systemu oraz wprowadzenia Systemu Weryfikacji Osiągania Zakładanych Efektów Kształcenia. Zarządzanie Efektami Kształcenia.

W zakresie projektowania, zatwierdzania i doskonalenia programu kształcenia PWSZ w Kaliszu, w tym Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych prowadzi systemową współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, a w szczególności z rynkiem pracy. Budowanie więzi i trwałych relacji odbywa się poprzez nieformalne spotkania i badania ankietowe. W 2015 roku w ramach programu „Z profesjonalnymi kompetencjami na rynku pracy” przeprowadzono badanie, które pozwoliło pozyskać informacje od potencjalnych pracodawców. W efekcie tych działań program studiów realizowany na kierunku *zarządzanie* w kolejnych latach ulegał korektom, np. wprowadzono przedmiot *Savoir vivre* w biznesie i instytucjach publicznych.

Podstawowym źródłem informacji na temat realizacji efektów kształcenia jest kadra realizująca zajęcia na ocenianym kierunku oraz opiekun praktyk. Prowadzący zajęcia mają obowiązek prowadzenia i gromadzenia dokumentacji przedmiotu zawierającej oceny wraz z ich uzasadnieniem oraz wskazaniem czy i w jakim stopniu został osiągnięty efekt kształcenia przez studenta. Po zakończeniu każdego semestru nauczyciele sporządzają sprawozdania z realizacji efektów kształcenia.

Wydziałowy system zapewnienia jakości kształcenia zawiera także mechanizmy służące podnoszeniu jakości prac dyplomowych. W każdym roku akademickim, po zakończeniu procesu dyplomowania dziekan i prodziekan dokonują przeglądu prac dyplomowych wytypowanych metodą losową. W efekcie działań kontrolnych w roku akademickim 2017/2018 wprowadzono nowy wzór recenzji pracy dyplomowej, który pozwala na większą obiektywność oceny.

Realizację efektów kształcenia gwarantują między innymi zawarte porozumienia pomiędzy Uczelnią a podmiotami gospodarczymi i instytucjami znajdującymi się w otoczeniu. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych właściwych dla kierunku zarządzanie oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia gospodarczego i społecznego.

W WNSiH funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, którego elementami są m.in. prowadzone okresowo oceny pracowników dokonywane przez kierownictwo jednostki, hospitacje, oceny dokonywane przez studentów. Za funkcjonowanie

systemu odpowiada Dziekan Wydziału, wspomagany przez prodziekanów. W WNSiH przy projektowaniu, zatwierdzaniu, monitorowaniu i okresowych przeglądach programu kształcenia biorą udział Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (organ opiniodawczo-doradczy Dziekana) oraz zespoły powoływane w zależności od potrzeb, do wykonania określonych zadań, np. zespół programowy pracujący nad efektami kształcenia, programem studiów, planem studiów, dostosowaniem efektów kształcenia do PRK.

Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania nr 22/2012 z dnia 10 października 2012 roku powołany został Zespół ds. Jakości Kształcenia. Obecny skład osobowy Zespołu ustalono Uchwałą Rady WNSiH nr 004.74.2017 z dnia 27 września 2017. Każdego roku Zespół przygotowuje informacje, a Dziekan - przewodniczący Zespołu, na ich podstawie opracowuje sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia. Jest ono przedmiotem dyskusji i głosowania, a w efekcie podjęcie przez Radę uchwały w sprawie przyjęcia sprawozdania Dziekana z realizacji efektów kształcenia.

Każdego roku studenci wypełniają anonimowo ankiety w systemie USOS. Wyniki ankiet są analizowane przez Dziekana Wydziału. Są one przedmiotem analizy i dyskusji, w tym także z najlepszymi dydaktykami. W sytuacji, gdy studenci zgłaszają uwagi dotyczące pracy dydaktycznej, Dziekan przeprowadza z pracownikiem rozmowę. W każdej sytuacji wyciągane są wnioski (np. zmiana prowadzącego zajęcia, pod wpływem opinii studentów). Zmiany w programie kształcenia wynikają każdorazowo z bieżącej sytuacji: z trudności w osiągnięciu przez studentów efektów kształcenia, konieczności zmian zgłaszanych przez pracodawców i nauczycieli akademickich, wyników ankiet studenckich, hospitacji. Ważnym aspektem w zakresie umiędzynarodowienia są także obowiązkowe wykłady realizowane w języku obcym: angielskim i niemieckim, znajdujące się w programie studiów wszystkich specjalności. Wnioski są przekazywane do powoływanego w tym celu zespołu programowego, który rozpatruje wszystkie propozycje, biorąc pod uwagę także ich zasadność z punktu widzenia wpływu na jakość kształcenia. W dalszej kolejności wnioski pozytywnie zaopiniowane przez powyższe organy trafiają na posiedzenie Rady Wydziału. Rada Wydziału ostatecznie weryfikuje zgłoszone propozycje i zatwierdza programy na nowy rok akademicki (dotyczy zmian nie przekraczających 30% punktów ECTS zmienianego programu kształcenia).

Pracownicy Wydziału informowani są o celach działań podejmowanych w ramach polityki zarządzania jakością kształcenia w Wydziale (podczas zebrań pracowników Wydziału organizowanych przez Dziekana). Osobami odpowiedzialnymi bezpośrednio za realizację efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów są wszyscy pracownicy

dydaktyczni (koordynatorzy przedmiotów – za poszczególne przedmioty). Na bieżąco monitorowane są i weryfikowane metody i formy realizacji treści kształcenia i efektów przedmiotowych.

W ramach procedur związanych z zapewnianiem jakości kształcenia wykorzystuje się informacje pochodzące od interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Bezpośrednio pochodzą one od nauczycieli akademickich, znajdują w nich również odzwierciedlenie informacje i postulaty studentów przekazywane nauczycielom w rozmowach w trakcie zajęć, na dyżurach i przy omawianiu wyników weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia.

Cennym źródłem informacji o realizacji procesu kształcenia są również Karty Przedmiotu, ankiety ewaluujące proces dydaktyczny, informacje przekazywane przez studentów opiekunom roku, opiekunom kół naukowych i każdemu z prowadzących zajęcia, Samorządowi Studenckiemu oraz reprezentantom studentów, którzy są członkami rozmaitych zespołów, Senatu Uczelni i Rady Wydziału.

W ocenie osiągnięcia efektów kształcenia istotne są statystyczne informacje odnośnie wyników egzaminów przedmiotowych i dyplomowych, poddawane analizie liczbowej i jakościowej, informacje przekazywane przez instytucje przyjmujące studentów kierunku na praktyki studenckie, analiza procesu dyplomowania,

Z punktu widzenia weryfikacji skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w szczególności w zakresie doskonalenia programów studiów, podkreślenia wymaga zauważalny wzrost zaangażowania Interesariuszy zewnętrznych w tworzenie i modyfikowanie programów kształcenia.

Co warto podkreślić, wzrost zainteresowania nastąpił po zmianie sytuacji gospodarczej (spadek bezrobocia – od roku 2016) oraz po zakończeniu odbywania przez studentów Uczelni praktyk w ramach Europejskiego *Programu praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych PO WER – Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju*). Współpraca z otoczeniem zewnętrznym służy m.in. lepszemu dostosowaniu oferty kształcenia do oczekiwań pracodawców, zapewnieniu studentom oraz absolwentom lepszemu rozeznaniu w zakresie oczekiwań i wymagań rynku pracy. Są to spotkania niesformalizowane, koncentrują się m.in. na omawianiu bieżących i kluczowych kwestii związanych z dostosowaniem oferty dydaktycznej Wydziału do potrzeb środowiska zewnętrznego i jego interesariuszy.

W kontekście weryfikacji skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w szczególności w zakresie doskonalenia programów studiów, nie bez znaczenia jest studencka działalność naukowa, w szczególności w kołach naukowych oraz poprzez

studentkie badania naukowe. Koła Naukowe, prowadzą szeroką działalność – otwartą na interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Dobrą praktyką jest organizowanie przez studentów zrzeszonych w kołach naukowych konferencji, seminariów i spotkań. Bardzo dobrą praktyką jest zapraszanie do udziału w tych konferencjach, seminariach i spotkaniach przedstawicieli otoczenia gospodarczego, samorządów, innych osób, co pozostaje w ścisłym związku z doskonaleniem treści i form kształcenia, ma znaczenie z punktu widzenia rozwijania studenckich pasji i zainteresowań, dotyczących rozwiązań naukowych i praktycznych zgodnych z efektami kształcenia i/lub poszerzających je, wzbogacający treści kształcenia z zakresu wybranych przedmiotów.

Na Uczelni funkcjonuje *System monitorowania karier absolwentów*. System został wprowadzony Uchwałą Senatu PWSZ im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu Nr 406/12 z dnia 30 sierpnia 2012 r. Jest on koordynowany przez *Dział Kształcenia i Promocji Zawodowej Studentów i Absolwentów*.

Plany studiów i program kształcenia budowane są również w oparciu o wytyczne zawarte *Systemie weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia. Zarządzanie efektami kształcenia* (Załącznik nr 3.11 - dokumenty dodatkowe).

Dziekan Wydziału, członkowie Rady Wydziału, wszyscy prowadzący zajęcia zobowiązani są na bieżąco reagować na zmiany otoczenia zewnętrznego. Przynajmniej raz w roku akademickim Dziekan Wydziału spotyka się z pracownikami Wydziału tworzącymi minimum kadrowe, w celu weryfikacji kierunkowych efektów kształcenia. Dziekan Wydziału powołuje zespół, którego zadaniem jest ewaluacja programu kształcenia. Zmiany te zatwierdza Rada Wydziału w formie uchwały, a następnie po zaakceptowaniu przez Senacką Komisję Kształcenia przedstawiane są na posiedzeniach Senatu.

Treści programowe uwzględniają osiągnięcia nauki, zapotrzebowanie rynku, oczekiwania interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Oznacza to, że wszyscy nauczyciele akademicy zobowiązani są na bieżąco monitorować osiągnięcia nauki, zapotrzebowanie rynku, oczekiwania interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, zgodnie z zapisami *Systemu weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia. Zarządzanie efektami Kształcenia*, a także składać *Sprawozdanie nauczyciela akademickiego z realizacji efektów kształcenia* (załącznik nr 3.11 – dokumenty dodatkowe).

Pozyskanie uwag i propozycji pochodzących od interesariuszy zewnętrznych możliwe jest także dzięki udziałowi studentów w praktykach, w tym w roku akademickim 2017/2018 i 2018/2019 w sześciomiesięcznych praktykach zawodowych realizowanych w ramach zaprezentowanego wcześniej projektu.

Podkreślić należy, że znaczna część nauczycieli akademickich WNSiH to osoby pracujące, obecnie lub w przeszłości zawodowo w obszarze, w którym aktualnie prowadzą zajęcia. Wiedza ekspercka tych nauczycieli wykorzystywana jest podczas różnego rodzaju szkoleń organizowanych w ramach współpracy z Kaliskim Inkubatorem Przedsiębiorczości oraz innymi podmiotami.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu kształcenia na kierunku zarządzanie

Pozytywne		Negatywne	
Mocne strony		Słabe strony	
Czynniki wewnętrzne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoka jakość kształcenia 2. Dostosowanie kierunku i specjalności kształcenia do potrzeb rynku pracy 3. Współpraca z otoczeniem 4. Studia II stopnia 5. Zaangażowanie praktyków do realizacji procesu dydaktycznego 6. Kadra naukowa i dydaktyczna 7. Dobrze funkcjonująca i wyposażona biblioteka 8. Infrastruktura dydaktyczna 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenia budżetowe 2. Ograniczone środki na badania naukowe i rozwój naukowy nauczycieli 3. Brak pełnej samodzielności i decyzyjności wydziału. 4. Znikome zainteresowanie studentów studiami za granicą
	Szanse		Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój społeczno-gospodarczy i zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowanej kadry 2. Możliwość skorzystania z finansowania zewnętrznego, w tym środków unijnych 3. Zainteresowanie interesariuszy zewnętrznych współpracą z Wydziałem 4. Możliwość zwiększania stopnia umiędzynarodowienia studiów 5. Rosnące zainteresowanie absolwentów studiami drugiego stopnia. 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Postępujący niż demograficzny 2. Konkurencja na rynku edukacyjnym 3. Zmiany legislacyjne 4. „Moda” na kierunki studiowania

Analiza SWOT potwierdza, że istnieją sprzyjające warunki rozwoju kierunku zarządzanie. Zidentyfikowane zagrożenia i słabe strony dowodzą, że niezbędne jest kontynuowanie aktywności:

- w zakresie **działalności edukacyjnej** – studia drugiego stopnia, studia podyplomowe, zapewnienie studentom warunków umożliwiających uzyskanie najwyższych kwalifikacji dostosowanych do potrzeb i wyzwań współczesnego rynku pracy, dalsze doskonalenie jakości kształcenia, aktywizacja studentów w ramach programu ERASMUS +, wspieranie różnych form aktywności studentów;
- w zakresie **działalności naukowej i badawczo-rozwojowej** – prowadzenie badań naukowych wspierających rozwój Wydziału, Uczelni i regionu, doskonalenie kadry naukowej, dalsze upowszechnianie nauki wśród studentów i nauczycieli akademickich, zwiększanie liczby i rangi realizowanych projektów badawczych;
- w zakresie **rozwoju organizacyjnego** – poprawa sytuacji finansowej Wydziału poprzez dążenie do większej autonomii;
- w zakresie **współdziałania z otoczeniem** – utrzymywanie i rozwijanie współpracy z podmiotami z trzech sektorów (sektor publiczny, organizacje gospodarcze i organizacje pozarządowe), z innymi uczelniami w kraju i za granicą, podejmowanie działań na rzecz identyfikowania się studentów z uczelnią, budowanie więzi między absolwentami.

(Pieczęć uczelni)

.....
(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....
(podpis Rektora)

....., dnia

(miejsowość)